

8. Жерліцин Д.М. Групування регіонів у прийнятті рішень в управлінні бюджетними ресурсами територій / Д.М. Жерліцин, Д.М. Жерліцина // Нове в економічній кібернетиці. – 2010. – № 3. – С. 16-26.
9. Мельник С.А. Управління регіональною економікою: навч. посіб. / С.А. Мельник. – К.: КНЕУ, 2000. – 124 с.
10. Boadway R. Efficiency and Equalisation Payments in Federal System of Governments / R. Boadway, F. Flatters // Canadian Journal of Economics. – 1995. – Vol. 15. – P. 613-633.

УДК 005.336:339.97

Чернега О.Б., д-р екон. наук, проф.,

Бочарова Ю.Г., канд. екон. наук, доц. (ДонНУЕТ, Донецьк)

МОНІТОРИНГ СКЛАДОВИХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ

У статті здійснено аналіз змін конкурентних позицій України в рейтингах Всесвітнього економічного форуму та Міжнародного інституту розвитку менеджменту, визначено фактори, що обумовили ці зміни.

Ключові слова: моніторинг, складові конкурентоспроможності, конкурентна позиція, рівень конкурентоспроможності, Всесвітній економічний форум (WEF), Міжнародний інститут розвитку менеджменту (IMD).

Незважаючи на трансформаційні процеси, які відбуваються під впливом глобалізації, сьогодні все більш зрозумілим стає факт, що світ ніколи не стане одноманітним. Це суперечить його природі. Як наслідок, розвиток глобального господарства завжди буде супроводжуватися процесами конкуренції та співробітництва, конвергенції та дивергенції та укладатися у класичне розуміння гегелівських законів діалектики. Ураховуючи це, питання забезпечення та управління конкурентоспроможністю суб'єктів як на мікро-, так і мезо- та макро- рівнях ніколи не втратять своєї актуальності, будуть залишатися одним із найбільш пріоритетних напрямків наукових досліджень. Усвідомлення цього факту обумовлює значний науковий інтерес як українських, так і зарубіжних учених до проблеми управління конкурентоспроможністю. Проте, незважаючи на це, багато аспектів цієї проблеми залишаються недостатньо висвітленими, дослідженими фрагментарно та потребують подальшого наукового пошуку та досліджень. Одним із таких аспектів є розуміння значення та ролі підсистеми моніторингу в загальній системі управління конкурентоспроможністю, виявлення та встановлення причинно-наслідкових зв'язків між результатом конкурентної боротьби між державами світу та факторами, що їх обумовлюють.

Таким чином, мета статті зводиться до проведення моніторингу складових конкурентоспроможності України та встановлення взаємозв'язків між факторами та результатами конкуренції, яка розгортається в глобальному господарстві.

Результати моніторингу конкурентних позицій України протягом 2000-2010 рр. (таблиця 1) свідчать про зниження рівня конкурентоспроможності України в геоекономічній та геополітичній площині. Протягом 2000-2010 рр. Україна втратила:

- 32 позиції в рейтингу глобальної конкурентоспроможності, який складається WEF;
- 11 позицій у рейтингу міжнародної конкурентоспроможності, який складається IMD.

Таблиця 1 – Динаміка конкурентних позицій України в рейтингах конкурентоспроможності WEF та IMD [1; 2]

Роки	Конкурентні позиції України			
	WEF		IMD	
	Поточна позиція в рейтингу	Зміна позиції до попереднього року	Поточна позиція в рейтингу	Зміна позиції до попереднього року
2000	57 з 59	+1	н/д з 49	н/д
2001	69 з 75	-12	н/д з 59	н/д
2002	77 з 80	-8	н/д з 59	н/д
2003	84 з 102	-7	н/д з 51	н/д
2004	86 з 104	-2	н/д з 51	н/д
2005	84 з 117	+2	н/д з 51	н/д
2006	78 з 125	+6	н/д з 53	н/д
2007	73 з 131	+5	46 з 55	н/д
2008	72 з 134	+1	54 з 55	-8
2009	82 з 133	-10	56 з 57	-2
2010	89 з 139	-7	57 з 58	-1
2000-2010	–	-32	–	-11

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни в рейтингу, знаком «-» – погіршення

Проведений аналіз факторів, що обумовили втрату конкурентних позицій України протягом 2000-2010 рр., дозволив встановити:

1. Зміна конкурентних позицій України здебільшого не була пов'язана із зміною величини вибірки країн, інформацію про рівень конкурентоспроможності яких надали міжнародні інститути, оскільки кількість втрачених конкурентних позицій не була еквівалентна збільшенню кількості країн, яких було внесено до рейтингу; переважна більшість країн, яких було внесено до рейтингу, поступалися за рівнем конкурентоспроможності Україні на момент їхнього введення до рейтингу; протягом 2005-2008 рр. (2005-2007 рр. у рейтингу IMD) Україна стабільно підвищувала свій рейтинг конкурентоспроможності, незважаючи на збільшення обсягу вибірки (таблиця 2).

Таблиця 2 – Динаміка конкурентних позицій України та обсягу вибірки міжнародних інститутів, що здійснюють оцінку конкурентоспроможності [1; 2]

Роки	WEF			IMD		
	Зміна позиції України до попереднього року	Кількість країн, яких було		Зміна позиції України до попереднього року	Кількість країн, яких було	
		внесено до рейтингу	виведено із рейтингу		внесено до рейтингу	виведено із рейтингу
2000	+1	–	–	–	–	–
2001	-12	17	1	–	10	–
2002	-8	6	1	–	–	–
2003	-7	22	–	–	–	8
2004	-2	5	3	–	–	–
2005	+2	15	2	–	–	–
2006	+6	9	1	–	2	–
2007	+5	9	2	–	2	–
2008	+1	4	1	-8	–	–
2009	-10	–	1	-2	2	–
2010	-7	6	1	-1	1	–
2000-2010	-32	93	13	-11	17	8

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни у рейтингу, знаком «-» – погіршення

2. Втрата конкурентних позицій України була пов'язана із деструктивним впливом наступних ендогенних факторів:

- низька якість інституційного середовища (відповідно до оцінок WEF та IMD);
- низький рівень розвитку інфраструктури (відповідно до оцінок WEF);
- низький рівень макроекономічної стабільності та несприятлива економічна ситуація (відповідно до оцінок WEF та IMD);
- низький рівень та якість охорони здоров'я та початкової освіти, ефективності та розвитку товарного та фінансового ринків, ринку праці, невисокий рівень технологічної готовності, низький рівень розвитку бізнесу та інноваційної діяльності (таблиця 3).

Як засвідчують дані таблиці 3, втрата конкурентних позицій України протягом 2000-2010 рр. була пов'язана в першу чергу із погіршенням економічної ситуації в країні (країна втратила 58 позицій у рейтингу за рівнем макроекономічної стабільності (WEF), та 12 позицій у рейтингу країн за параметром «економічна ситуація» (IMD)).

Таблиця 3 – Фактори, що впродовж 2000-2010 рр. найбільше впливали на рівень конкурентоспроможності України [1; 2]

Параметри	Роки						Зміна позицій у рейтингу*
	2000*	2006	2007	2008	2009	2010	
Відповідно до оцінок WEF							
1-ша складова «Базові вимоги», у тому числі:	н/д	86	90	86	94	102	-16
Інститути	н/д	104	115	115	120	134	-30
Інфраструктура	н/д	69	77	79	78	68	+1
Макроекономічна стабільність	н/д	74	82	91	106	132	-58
Охорона здоров'я та початкова освіта	н/д	94	74	60	68	67	+27
2-га складова «Каталізатори ефективності», у тому числі:	н/д	69	66	58	68	72	-3
вища освіта та професійна підготовка	н/д	48	53	43	46	46	+2
ефективність товарного ринку	н/д	80	101	103	109	129	-49
розвиток фінансового ринку	н/д	н/д	85	85	106	119	-34
ефективність ринку праці	н/д	н/д	65	54	49	54	+11
технологічна готовність	н/д	90	93	65	80	83	+10
розмір ринку	н/д	н/д	26	31	29	38	-12
3-тя складова «Інноваційні та розвинені фактори», у тому числі:	н/д	78	75	66	80	88	-10
рівень розвитку бізнесу	н/д	76	81	80	91	100	-24
Інновації	н/д	61	65	52	62	63	-2
Відповідно до оцінок IMD							
1-ша складова «Економічна ситуація»	н/д	н/д	43	50	55	55	-12
2-га складова «Ефективність уряду»	н/д	н/д	48	52	56	56	-8
3-тя складова «Ефективність бізнесу»	н/д	н/д	46	52	53	54	-8
4-та складова «Інфраструктура»	н/д	н/д	47	46	48	41	+6

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни у рейтингу, знаком «-» – погіршення

Зниження рівня конкурентоспроможності економіки України відбулося за рахунок:

– уповільнення темпів зростання реального ВВП (протягом 2000-2005 рр., 2008-2009 рр.);

– нарощування диспропорцій між темпами зростання експорту та темпами зростання імпорту і, як наслідок, нарощування негативного сальдо зовнішньоторговельного балансу (протягом 2000-2009 рр. – на 925 млн дол.);

- підвищення інфляції (протягом 2005-2008 рр. – на 12%);
- уповільнення темпів зростання вкладень в основні засоби (у 2005 та 2008 рр. – на 12,7%);
- нарощування зовнішньої заборгованості – протягом 2000-2009 рр. фіксувалася стала тенденція наближення до критичної межі такого показника, як відношення зовнішнього боргу до ВВП (відповідно до підходу МВФ, критичне значення – 65%); перевищення відношення зовнішнього боргу до вартості експорту товарів та послуг (граничне значення – не більше 70%) (таблиця 4).

Таблиця 4 – Особливості розвитку економіки України протягом 2000-2009 рр. [3; 4; 7]

Показники	Роки					
	2000	2005	2006	2007	2008	2009
1	2	3	4	5	6	7
ВВП, млрд грн	170,1	441,5	544,2	712,9	949,9	920
ВВП на душу населення, дол.	634	1843,7	2317,1	3061,2	3930,8	–
Темпи зростання реального ВВП, %	5,9	2,7	7,3	7,6	2,1	-15,1
Темпи зростання споживання, %	1	2,7	2,7	2,8	0,4	–
Темпи зростання вкладень в основні засоби, %	12,4	3,9	21,2	24,8	1,6	-0,3
Темпи зростання експорту товарів та послуг, %	21,5	-12,2	-5,6	3,2	5,2	-1,2
Темпи зростання імпорту товарів та послуг, %	23,8	6,4	6,8	19,9	17,1	-12,5
Частка промисловості у ВВП, %	38,5	27,2	27,6	28,2	27,3	–
Частка сільського господарства у ВВП, %	12,5	9,2	7,5	6,6	6,8	–
Темпи зростання промислового виробництва, %	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	–
Темпи зростання сільськогосподарського виробництва, %	7,6	0,4	2,5	-5,6	17,1	–
Темпи зростання трудових ресурсів, %	0,1	0,4	-0,2	0,3	0,3	–
Темп зростання зайнятості, %	-2,5	1,9	0,2	0,8	0,3	–
Рівень безробіття, % до трудових ресурсів	4,2	7,2	6,8	6,4	6,4	–
Темпи зростання споживчих цін, %	25,8	10,3	11,6	16,6	22,3	14
Загальнодержавні витрати, % у ВВП	36,4	44,1	44,6	44,3	47,3	–
Торговельний баланс, млн дол.	779	-1135	-5194	-10572	-16934	-3500
Чиста сума ІІІ, млн дол.	594	7533	5737	9218	9683	4654
Валютні резерви без урахування золота, млн дол.	1353	19413	22300	31972	31543	–

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5	6	7
Сума зовнішньої заборгованості, млн дол.	11821	39619	54512	84520	101654	–
Відношення зовнішнього боргу до ВВП, %	37,8	46	50,6	59,9	56,4	88
Відношення зовнішнього боргу до вартості експорту, %	60,6	89,3	108,5	132,1	118,7	–
Вартість обслуговування зовнішнього боргу, % до експорту товарів та послуг	10	4,9	5,1	3,9	2,7	1

Деструктивні процеси в розвитку економіки України, які протягом 2000-2010 рр. призвели до зниження рівня конкурентоспроможності, обумовлені цілою низкою факторів, серед яких:

– зниження ефективності функціонування товарного ринку, яке відбулося за рахунок зниження інтенсивності конкуренції, підвищення рівня монополізації товарного ринку, зниження якості антимонопольної політики; збільшення податкового навантаження, погіршення умов для початку бізнесу, зниження рівня лояльності покупців до товарів українського походження (таблиця 5).

Таблиця 5 – Фактори, що визначали та впливали на ефективність функціонування товарного ринку [1]

Показники	Роки				Зміна позицій у рейтингу*
	2007	2008	2009	2010	
1	2	3	4	5	6
Інтенсивність локальної (місцевої) конкуренції	93 з 131	105 з 134	111 з 133	118 з 139	-25
Рівень монополізації ринку	95 з 131	75 з 134	91 з 133	128 з 139	-33
Ефективність антимонопольної політики	98 з 131	96 з 134	111 з 133	126 з 139	-28
Рівень і ефект оподаткування	123 з 131	127 з 134	128 з 133	136 з 139	-13
Сукупна податкова ставка	101 з 131	107 з 134	106 з 133	113 з 139	-12
Кількість процедур, необхідних для початку бізнесу	65 з 131	75 з 134	85 з 133	99 з 139	-34
Кількість часу, необхідного для початку бізнесу	65 з 131	61 з 134	75 з 133	86 з 139	-21
Витрати на проведення аграрної політики	129 з 131	132 з 134	129 з 133	135 з 139	-6
Переважаючі торгових обмежень	123 з 131	113 з 134	110 з 133	126 з 139	-3
Частка іноземної власності	124 з 131	123 з 134	125 з 133	121 з 139	+3

Продовження таблиці 5

1	2	3	4	5	6
Тарифна ставка (тарифні бар'єри)	41 з 131	49 з 134	49 з 133	40 з 139	+1
Вплив законодавства з регулювання прямих іноземних інвестицій на бізнес	123 з 131	120 з 134	121 з 133	128 з 139	-5
Обтяжливість митних процедур	118 з 131	109 з 134	115 з 133	131 з 139	-13
Ступінь орієнтованості клієнта	74 з 131	50 з 134	77 з 133	103 з 139	-29
Витонченість покупця	82 з 131	81 з 134	71 з 133	83 з 139	-1

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни в рейтингу, знаком «-» – погіршення

– низький рівень розвитку фінансового ринку (таблиця 6).

Таблиця 6 – Фактори, що визначали та впливали на рівень розвитку фінансового ринку України [1]

Показники	Роки				Зміна позицій у рейтингу*
	2007	2008	2009	2010	
Рівень розвитку фінансового ринку	90 з 131	91 з 134	100 з 133	108 з 139	-18
Фінансування через локальний фондовий ринок	93 з 131	92 з 134	107 з 133	122 з 139	-29
Доступність позик	71 з 131	66 з 134	87 з 133	120 з 139	-49
Наявність венчурного капіталу	56 з 131	58 з 134	91 з 133	130 з 139	-74
Обмеження на рух капіталу	102 з 131	110 з 134	124 з 133	121 з 139	-19
Надійність захисту інвестора	105 з 131	107 з 134	110 з 133	125 з 139	-20
Міцність банків	119 з 131	112 з 134	133 з 133	138 з 139	-19
Регулювання операцій на фондовій біржі	115 з 131	120 з 134	127 з 133	127 з 139	-12
Індекс надійності юридичних прав	8 з 131	8 з 134	5 з 133	6 з 139	+2

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни в рейтингу, знаком «-» – погіршення

– зменшення обсягів торгівлі України, яке відбулося за рахунок зменшення обсягів як внутрішнього, так і зовнішнього ринків (таблиця 7).

Таблиця 7 – Фактори, що визначили та вплинули на розмір ринку України [1]

Показники	Роки				Зміна позицій у рейтингу*
	2007	2008	2009	2010	
Розмір внутрішнього ринку	27 з 131	29 з 134	30 з 133	37 з 139	-10
Розмір зовнішнього ринку	32 з 131	37 з 134	37 з 133	37 з 139	-5

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни в рейтингу, знаком «-» – погіршення

– зниження рівня розвитку бізнесу, яке відбулося за рахунок: зменшення кількості та якості місцевих постачальників; зниження рівня розвитку бізнес-кластерів; погіршення природи конкурентних переваг українських компаній (українські компанії забезпечували свою конкурентоспроможність переважно за рахунок конкурентних переваг низького рівня); зниження ефективності контролю міжнародної дистрибуції; низького рівня маркетингу та готовності до передачі повноважень; незначної складності процесу виробництва (таблиця 8).

Таблиця 8 – Фактори, що визначили та вплинули на рівень розвитку бізнесу в Україні [1]

Показники	Роки				Зміна позицій у рейтингу*
	2007	2008	2009	2010	
Кількість місцевих постачальників	64 з 131	74 з 134	99 з 133	91 з 139	-27
Якість місцевих постачальників	80 з 131	87 з 134	95 з 133	100 з 139	-20
Рівень розвитку бізнес-кластерів	89 з 131	83 з 134	86 з 133	106 з 139	-17
Природа конкурентної переваги	78 з 131	87 з 134	108 з 133	99 з 139	-21
Ширина ланцюга доданої вартості	78 з 131	89 з 134	90 з 133	81 з 139	-3
Контроль міжнародної дистрибуції	46 з 131	40 з 134	76 з 133	108 з 139	-62
Складність і витонченість процесу виробництва	69 з 131	53 з 134	72 з 133	78 з 139	-9
Рівень маркетингу	87 з 131	85 з 134	87 з 133	91 з 139	-4
Готовність до передачі повноважень	101 з 131	107 з 134	103 з 133	109 з 139	-8

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни в рейтингу, знаком «-» – погіршення

– зниження рівня інноваційності національної економіки України, яке було пов’язано із погіршенням можливостей для інновацій; зниженням «якості» науково-дослідних установ; зменшенням порівняних витрат українських підприємств на НДДКР; зниженням рівня співпраці між університетами та промисловістю в дослідницькій діяльності; зменшенням порівняних державних закупівель передових технологічних продуктів; зменшенням порівняної кількості патентів на винаходи (таблиця 9).

Таблиця 9 – Фактори, що визначили та вплинули на рівень інноваційності країни [1]

Показники	Роки				Зміна позицій у рейтингу*
	2007	2008	2009	2010	
Можливості для інновацій	40 з 131	31 з 134	32 з 133	37 з 139	-6
«Якість» науково-дослідних установ	60 з 131	48 з 134	56 з 133	68 з 139	-8
Витрати компаній на НДДКР	67 з 131	52 з 134	68 з 133	69 з 139	-2
Співпраця між університетами та промисловістю в дослідницькій діяльності	65 з 131	49 з 134	64 з 133	72 з 139	-7-
Державні закупівлі передових технологічних продуктів	75 з 131	54 з 134	85 з 133	112 з 139	-37
Наявність наукових та інженерних кадрів	70 з 131	54 з 134	50 з 133	53 з 139	+17
Патенти на винаходи	58 з 131	65 з 134	64 з 133	64 з 139	-6

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни в рейтингу, знаком «-» – погіршення

Таким чином, протягом 2000-2010 рр. в Україні спостерігалось:

- нарощування кадрового наукового та інженерного потенціалу;
- зменшення кількості організацій, які виконують наукові дослідження та розробки (з 1490 організацій у 2000 р. до 1303 організацій у 2010 р.);
- зменшення чисельності науковців (з 120773 осіб у 2000 р. до 89534 осіб у 2010 р.);
- зменшення частки обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП (з 1,16% ВВП у 2000 р. до 0,9% ВВП у 2010 р.);
- зменшення питомої ваги підприємств, котрі займалися інноваціями (з 18% у 2000 р. до 13,8% у 2010 р.);
- критичне значення та зменшення державних витрат на наукові дослідження та розробки. У середньому державні витрати на наукові дослідження та розробки в Україні становили 1,07% ВВП, в той час як аналогічний показник в середньому у світі становить 2% ВВП, в Америці – 2,3% ВВП (в США – 2,8% ВВП); в Азії – 1,9% ВВП (в Японії – 3,4% ВВП, в Китаї – 1,39% ВВП); в Європі – 1,69% ВВП [5];

– незначна (у середньому – 5,4% товарного експорту. Для порівняння аналогічний показник США дорівнює 27,3% товарного експорту; Китаю – 30% товарного експорту; Японії – 19,8%, Німеччини – 15,3% [7]), однак зростаюча частка інноваційної продукції в товарному експорті;

– зменшення питомої ваги українських заявок на патенти у світі (в середньому 0,25% від всіх заявок на патенти у світі; для порівняння, аналогічний показник Росії дорівнює 1,5%; Південної Кореї – 8%; Китаю – 6%; США – 21%; Японії – 31% [8]) (таблиця 10).

Таблиця 10 – Показники інноваційної активності України [3; 5; 6]

Роки	Показники							
	Кількість організацій, які виконували наукові дослідження та розробки	Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, %	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	Питома вага промислових підприємств, що впроваджували інновації, %	Державні витрати на наукові дослідження та розробки, % до ВВП	Обсяг реалізованої на експорт інноваційної продукції, % товарного експорту	Усього подано заявок на отримання патентів, % від усіх поданих заявок на патенти в світі	Чисельність науковців, осіб
2000	1490	1,16	18	14,8	1,2	3,8	0,4	120773
2001	1479	1,11	16,5	14,3	–	–	0,5	113341
2002	1477	1,11	18	14,6	1,16	–	0,11	107447
2003	1487	1,24	15,1	11,5	1,35	3,9	0,15	104841
2004	1505	1,19	13,7	10	1,23	4,6	0,3	106603
2005	1510	1,09	11,9	8,2	1,17	7,1	0,23	105512
2006	1452	0,98	11,2	10	0,94	6,6	0,22	100245
2007	1404	0,93	14,2	11,5	0,85	5,9	0,21	96820
2008	1378	0,9	13	10,8	0,85	6,7	0,17	94138
2009	1340	0,95	12,8	10,7	0,86	4,3	–	92403
2010	1303	0,9	13,8	11,5	–	–	–	89534
2000-2010	-187	-0,26	-4,2	-3,3	-0,34	+0,5	-0,23	-31239

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни в рейтингу, знаком «-» – погіршення

– зниження рівня ефективності інституційного середовища та ефективності діяльності уряду.

Інституційне середовище, в умовах якого розвивається українська економіка, характеризується сталою тенденцією до погіршення, наявністю значної кількості «інституційних пасток», які підвищують трансакційні та контракційні витрати та зменшують ефект та ефективність функціонування суб'єктів господарювання і, як наслідок, національної економіки в цілому (таблиця 11).

Таблиця 11 – Оцінка стану інституційного середовища України, відповідно до оцінок WEF [1]

Показники	Роки			Зміна позицій у рейтингу*
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	
Кількість країн у рейтингу	134	133	139	5
Права власності	123	127	135	-12
Захист прав інтелектуальної власності	114	108	113	+1
Розподіл державних коштів	97	115	129	-32
Рівень інституційної довіри	101	105	122	-21
Нерегулярні платежі та хабарі	н/д	н/д	127	–
Незалежність судової влади	119	123	134	-15
Фаворитизм під час прийняття рішень державними чиновниками	96	109	127	-31
Необґрунтованість державних витрат	98	114	131	-33
Тягар державного регулювання	91	108	125	-34
Ефективність судової системи у врегулюванні спорів	116	130	138	-22
Ефективність змін у правовій (законодавчій) системі		128	138	-22
Прозорість державної політики	114	107	114	–
Втрати бізнесу від терористичних актів	67	46	58	+9
Втрати бізнесу від злочинності та насильницьких дій	61	46	65	-4
Організована злочинність	98	93	116	-18
Надійність роботи правоохоронних органів	106	108	122	-16
Етична поведінка бізнесу	118	121	130	-12
Рівень стандартів аудиту та звітності	113	117	128	-15
Ефективність корпоративного управління	89	94	90	-1
Захист прав мінори тарних акціонерів	129	132	138	-9
Рівень захисту інвесторів	н/д	н/д	93	–

* – знаком «+» позначено покращення позицій країни в рейтингу, знаком «-» – погіршення

Відповідно до оцінок WEF, жоден з 21 інституту, які формують інституційне середовище України, не є ефективним та не виконує покладених на нього функцій. При цьому найбільш деструктивний вплив на рівень конкурентоспроможності національної економіки України мають такі складові інституційного

середовища, як права власності; розподіл державних коштів; нерегулярні платежі та хабарі; незалежність судової системи; фаворитизм під час прийняття рішень державними чиновниками; необґрунтованість державних витрат; ефективність судової системи у врегулюванні спорів; ефективність змін у правовій (законодавчій) системі; етична поведінка бізнесу; рівень стандартів аудиту та звітності; захист прав міноритарних акціонерів.

Таким чином, як засвідчують результати моніторингу, рівень конкурентоспроможності України залежить перш за все від вирішення внутрішніх проблем розвитку країни. Підвищення конкурентоспроможності України потребує системних заходів, спрямованих на покращення інституційного середовища, розвиток інфраструктури, забезпечення макроекономічної стабільності, ефективності товарного та фінансових ринків, ринку праці, підвищення рівня технологічної готовності та інноваційності країни.

Список літератури

1. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.weforum.org>>.
2. Офіційний сайт Міжнародного інституту розвитку менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.imd.ch>>.
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.ukrstat.gov.ua/>>.
4. Офіційний сайт ЄБРР. Звіт про процес переходу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.ebrd.com/russian/pages/research/publications/flagships/transition/archive.shtml>>.
5. R&D Magazine 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.rdmag.com/default.aspx>>.
6. Офіційний сайт Міжнародної організації захисту прав інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents/>>.
7. Чернега О.Б. Конкурентоспроможність національної економіки: цивілізаційні виміри та особливості управління в умовах глобалізації / О.Б. Чернега, Ю.Г. Бочарова. – Донецьк: Ноулідж (донецьке відділення), 2011. – 348 с.

УДК 331.107

Шемяков О.Д., канд. наук держ. упр. (Донецька обласна організація профспілки «Радіоелектронмаши» України)

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ПРЕДСТАВНИКІВ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОЇ ДЕМОКРАТІЇ

У статті досліджено стан організації підготовки представників суб'єктів соціально-трудоових відносин до ведення переговорного процесу й визначено його вплив на розвиток виробничої демократії.